

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

priority of responses by groups of issues related to the different sides of sports and recreational activities for the full and effective formation of motivation of children, aimed at active participation in sports and recreational activities.

Key words: sports and recreational activities, children, parents.

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙ СФЕРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ЗАНЯТЬ

Ірина Грибовська

Львівський державний університет фізичної культури

Актуальність. У схваленій Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки наголошується, що мета програми полягає у створенні умов для залучення широких верств населення до масового спорту, популяризації здорового способу життя та фізичної реабілітації [6]. Окрім того, визначено основні причини виникнення проблем, пов'язаних із кризовою ситуацією у сфері фізичної культури і спорту. Дані проблеми характеризуються певними чинниками, зокрема:

- обмежена рухова активність, нераціональне та незбалансоване харчування, фактори асоціальної поведінки у суспільстві;

- невідповідність потребам населення послуг, що надаються засобами фізичної культури і спорту за місцем проживання, роботи громадян та в місцях масового відпочинку населення, у тому числі в сільській місцевості, та населення з інвалідністю;

- низький рівень ресурсного забезпечення дитячо-юнацького та резервного спорту;

- відсутність спортивної інфраструктури, здатної задовольнити потреби населення у щоденній руховій активності відповідно до фізіологічних потреб, у тому числі осіб із обмеженими фізичними можливостями;

- невідповідність баз олімпійської та параолімпійської підготовки європейським та світовим стандартам якості;

- низький рівень пропаганди в засобах масової інформації та просвіти населення щодо усвідомлення цінності здоров'я, відповідального ставлення батьків до виховання своїх дітей та не сформованість ефективної системи стимулювання населення до збереження свого здоров'я [6].

Також, визначено шляхи вирішення проблем, які передбачають зокрема:

- створення умов для розвитку регулярної рухової активності різних верств населення для зміцнення здоров'я з урахуванням інтересів, побажань, здібностей та індивідуальних особливостей кожного;

- підтримання діяльності центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх", регіональних центрів з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт" та центрів олімпійської підготовки, у тому числі державних;

- підтримання та розвиток олімпійського, параолімпійського та дефлімпійського руху;

- взаємодію з громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості та іншими суб'єктами сфери фізичної культури і спорту;

- популяризацію здорового способу життя та подолання стану суспільної байдужості до здоров'я нації, у тому числі за рахунок широкого впровадження соціальної реклами різних аспектів здорового способу життя в усіх засобах масової інформації та заборони всіх прямих та прихованих видів реклами алкоголю, тютюну тощо.

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Таким чином, очікується, що застосування програми дозволить створити цивілізовані умови для соціальної адаптації та реабілітації різних груп населення, в тому числі інвалідів та осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Як свідчить статистична інформація, рівень залучення населення України до фізкультурно-спортивної активності є низьким. Так, згідно із даними М. В. Дутчака [1] наша країна за рівнем залучення громадян до організованої рухової активності у декілька разів поступається, зокрема, таким країнам як Японія, Канада, Німеччина, Фінляндія та ін.

Вивчення мотивації, яка спонукає до фізкультурно-спортивної діяльності, дозволила О. М. Кириленко [4] відокремити наступні групи факторів, що позитивно впливають на залучення населення до рухової активності:

- перша група – це мотиви, що спонукають бути здоровим, зовнішньо привабливим, впевненим у собі; прагнення спілкуватись, отримувати задоволення від занять, досягати спортивного результату;

- друга група – сприятливі умови для організації занять (система спортивної інфраструктури: спортивні клуби, фітнес-центри); рівень добробуту;

- третя група – інформаційно-освітні передумови (фізкультурні знання, пропаганда ЗМІ цінностей спортивної активності).

Разом з тим, визначено і негативні фактори та причини, що обмежують залучення населення до фізкультурно-спортивної діяльності, а саме:

- брак грошей у сімейному бюджеті;

- висока вартість спортивних послуг;

- дефіцит вільного часу;

- недостатня кількість спортивних закладів за місцем проживання та невідповідність їх матеріально-технічного забезпечення [4].

Виявлено і суб'єктивні причини пасивного ставлення до фізкультурно-спортивних занять: невміння їх організувати, недостатній рівень індивідуальної культури здоров'я, відсутність матеріальних та моральних стимулів, погане здоров'я.

Таким чином, ми підтримуємо думку фахівців [2, 3, 5, 7, 8] про те, що галузь фізичного виховання і спорту вимагає створення сприятливих умов для розвитку організацій фізкультурно-оздоровчого та спортивного спрямування, де провідним має бути збереження і покращання здоров'я різних груп населення, зокрема і неповносправних, що є ціннісним пріоритетом для їхнього залучення до рухової активності.

Для залучення до фізкультурно-спортивних занять якомога більшої кількості населення суттєвого значення набуває доведення до його відома спеціальної інформації шляхом просвітницько-пропагандистської діяльності.

Науковцями визначені завдання із розробки та впровадження системи дієвої просвіти населення щодо активної соціальної орієнтації на ведення здорового способу життя та активних занять фізичною культурою і спортом.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконувалася згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.3.4 «Організаційно-методичні основи розвитку в Україні руху «Спорт для всіх» (номер державної реєстрації 0106U012615) та за темою 3.9 «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу та рекреації» на 2011-2015 рр. (номер державної реєстрації 0111U001735).

Мета роботи – виявлення шляхів організації просвітницько-пропагандистської діяльності установами сфери фізичного виховання і спорту для залучення населення до фізкультурно-спортивних занять.

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Завданням дослідження було визначення змісту і місця просвітницько-пропагандистського аспекту в діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури; документальний метод; соціологічні методи; методи математичної статистики.

Організація дослідження. Для встановлення реально пріоритетних аспектів діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту було проведено опитування 18 посадовців – керівників та їх заступників відділів з питань фізичної культури і спорту Закарпатської області щодо вивчення аспектів їх роботи із залучення різних груп населення до рухової активності.

Результати дослідження. Опитування компетентних посадовців дозволило з'ясувати, що найбільш пріоритетним видом діяльності є проведення спортивно-масових заходів – перший ранг. На другому місці – організація систематичних фізкультурно-оздоровчих занять різних верств населення, а на третьому місці – пропаганда і реклама спортивно-масових заходів. Подальші рангові місця розподілилися наступним чином: четверте місце – формування та розвиток спортивної інфраструктури; п'яте місце – формування через засоби масової інформації (ЗМІ) потреби громадян у руховій активності. Тільки шосту рангову позицію посіла пропаганда і реклама систематичних оздоровчих і спортивних занять. На жаль, сьоме місце зайняла просвітницька робота з питань оздоровлення населення засобами фізичної культури (в т. ч. видавнича). Співпраця із зацікавленими у розвитку спорту для всіх організаціями опинилася на восьмій ранговій позиції. На дев'ятій позиції – координація взаємодії підпорядкованих організацій. На останньому десятому місці компетентні посадовці розмістили розвиток волонтерського руху.

Тобто, посадовці організації систематичних фізкультурно-оздоровчих занять різних груп населення надають великого значення, як і діяльності щодо формування та розвитку спортивної інфраструктури.

Також було вивчено і те, який вплив здійснюють організації спеціальної компетенції на залучення населення до регулярних фізкультурно-оздоровчих занять. Виявлено, що усі керівники вважають дієвим вплив організації на залучення населення до регулярних занять. Однак лише половина опитаних (50,0 % осіб) відзначили, що він є активним; 38,8 % наголосили, що він є не дуже активним, а 11,2 % респондентів назвали його пасивним (рис. 1).

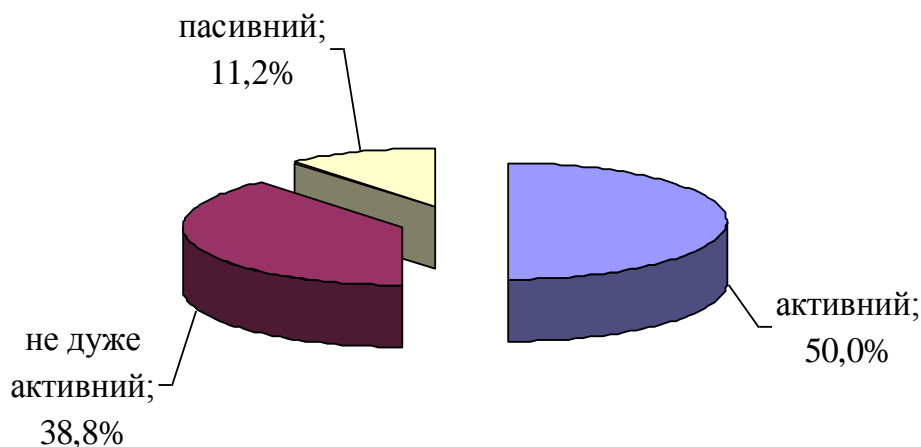

Рис. 1. Відповіді респондентів щодо впливу організацій на залучення населення до регулярних занять

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Разом з тим, вивчення питання відносно того, на які групи населення скерована ця діяльність показало, що охоплені різні вікові групи населення. Респондентам можна було обрати кілька варіантів відповідей. Так, 61,1 % респондентів зазначили, що скеровують свою діяльність на доросле населення працездатного віку; 16,6 % осіб наголосили, що залучають доросле населення похилого віку; по 55,5 % посадовців – на дітей та молодь. Крім того, 38,8 % керівників зазначили, що скеровують свою діяльність і на інвалідів.

Також нами вивчалось, чи організації, де працюють компетентні посадовці, здатні об'єднати зусилля інших зацікавлених організацій для активізації залучення населення до систематичних фізкультурно-спортивних занять. Було з'ясовано, що 45,8 % осіб вважають «скоріше так, чим ні». Лише 23,6 % респондентів відповіли ствердно, тобто «так». Однак 12,5 % керівників обрало відповідь «скоріше ні, чим так». Важко було відповісти на запитання 18,1 % опитаних, разом з тим, жоден респондент не обрав негативної відповіді.

Тобто все ж таки керівники органів спеціальної компетенції спроможні очолити діяльність із об'єднання зусиль усіх зацікавлених організацій для активізації залучення населення до систематичних фізкультурно-спортивних занять, зокрема і неповносправних.

Разом з тим, ми вивчали інформацію, яка подається організаціями у засоби масової інформації (ЗМІ). Адже процес просвітницько-пропагандистської роботи передбачає публічність інформації та доведення її до широкого загалу населення. Нами виявлено, що по 83,3 % респондентів наголосили про подання оголошення про заплановані спортивно-масові заходи та відповідну інформацію про їх проведення. Окрім того, 38,8 % опитаних наголосили, що запрошують через ЗМІ до відвідування фізкультурно-оздоровчих занять. По 11,1 % осіб зазначають, що висвітлюють інформацію про діяльність фізкультурно-оздоровчих установ області та матеріали про користь для здоров'я рухової активності.

Висновки. 1. Визначено, що просвітницька робота з питань оздоровлення населення засобами фізичної культури посідає не достатню рангову позицію у роботі організацій спеціальної компетенції.

2. Виявлено дієвість впливу організації на залучення населення до регулярних занять.

3. З'ясована потреба у активізації видавничої роботи, зокрема з пропаганди та реклами систематичних фізкультурно-спортивних занять для різних груп населення, в тому числі і для неповносправних (підготовка методичних рекомендацій для самостійних занять з різних видів рухової активності; довідників із інформацією про заклади фізичного виховання та спорту тощо).

Перспективи подальших досліджень полягатимуть у вивченні як ролі, так і впливу інших фізкультурно-спортивних організацій щодо залучення населення до рухової активності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дутчак М. В. Спорт для всіх у світовому контексті : [монографія] / М. В. Дутчак. – К. : Олімпійська література, 2007. – 111 с.
2. Звіт за результатами соціологічного дослідження на тему: «Моніторинг рівня залучення населення до спорту для всіх» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sportforall.gov.ua/articles.php?arhive=0&cat=29> (дата звернення: 01.09.2010).
3. Кириленко О. Идеологические аспекты и социально-технологические основы развития движения «Спорт для всех» / Кириленко О., Мичуда А., Волинець Р. // «Спорт для всіх» у контексті європейської інтеграції України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Т., 2004. – С. 181–184.

4. Кириленко О. М. Залучення населення України до спортивно-оздоровчої активності: соціологічний аналіз проблеми / О. Кириленко // Парадигма здорового способу життя: духовні та фізичні компоненти : зб. наук. ст. II Міжнар. наук.-теорет. конф. кафедри соц.-гуман. дисциплін. –К. : НУФВСУ, 2010. – С. 51–66.
5. Презлята Г. Рух «Спорт для всіх»: шляхи реалізації в умовах сучасної школи / Презлята Г., Мицкан Б., Султанова І. // Спорт для всіх» у контексті європейської інтеграції України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Т., 2004. – С. 239–242.
6. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-p>. (дата звернення: 10.12.2012).
7. Стратегічний менеджмент розвитку сфери фізичної культури та спорту в Україні / Приходько І. І., Путятіна Г. М., Мудрик В. І., Горбенко О. В [та ін.] // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2010. – № 3. – С. 134–138.
8. Шиян О. І. Освітня політика з питань забезпечення здорового способу життя молоді : монографія / О. І. Шиян. – Л., 2010. – 296 с.

АНОТАЦІЇ

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙ СФЕРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ЗАНЯТЬ

Ірина Грибовська

Львівський державний університет фізичної культури

У статті розглядаються особливості діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту щодо залучення населення до фізкультурно-спортивних занять. Визначено зміст і місце просвітницько-пропагандистського аспекту в діяльності таких установ. Виявлено дієвість впливу організації на залучення населення до регулярних занять. З'ясована необхідність активізації організаціями сфери фізичного виховання і спорту видавничої роботи.

Ключові слова: організації спеціальної компетенції, різні групи населення, фізкультурно-спортивні заняття.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИЙ СФЕРЫ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И СПОРТА ДЛЯ ПРИВЛЕЧЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ К ФИЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНЫМ ЗАНЯТИЯМ

Ирина Грибовская

Львовский государственный университет физической культуры

В статье рассматриваются особенности деятельности организаций сферы физического воспитания и спорта для привлечения населения к физкультурно-спортивным занятиям. Определено содержание и место просветительско-пропагандистского аспекта в деятельности таких учреждений. Вывявлено действенность влияния организаций на привлечение населения к регулярным занятиям. Выяснена необходимость активизации организациями сферы физического воспитания и спорта издательской работы.

Ключевые слова: организации специальной компетенции, различные группы населения, физкультурно-спортивные занятия.

ACTIVITIES OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT FOR PUBLIC INVOLVEMENT IN SPORTS AND SPORTS

Iryna Hrybovska

Lviv State University of Physical Culture

The article deals with the peculiarities of sector organizations of physical education and sport to attract people to sports and sports. The content and place education and propaganda aspect of the operation of such institutions. Found effectiveness of impact on public involvement in regular classes. Clarified the need to intensify sector organizations of physical education and sports publishing.

Key words: of special competence, different groups, sports and sporting activities.